

Sopimus yhteistyöstä ja kustannustenjaosta Suomi–Ruotsi-henkilöjunaliikenteessä

KH 19.05.2026 § 191

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@tornio.fi)
kehitysjohtaja Sampo Kangastalo

Suomen ja Ruotsin välinen henkilöjunaliikenne lakkasi Suomesta Ruotsiin 1988 ja Ruotsista Suomeen 1992. Torniossa pysähtyvät tällä hetkellä Helsinki - Tornio Itäinen - Kolari henkilöjunat ja Haaparannalta on ollut toiminnassa säännöllinen henkilöjunayhteys Luulajaan 1.4.2020 alkaen.

Laurila-Tornio-Haaparanta rataosuuden sähköistys valmistui tammikuussa 2025. Hankkeen yhteydessä rakennettiin mm. uudet matkustajalaiturit Tornion keskustan ja Ruotsin Haaparannan rautatieasemille. Tämä mahdollistaa infrastruktuurin puolesta henkilöjunaliikenteen käynnistäminen Suomen ja Ruotsin välille. Investointi mahdollistaa myös Tornion päärautatieaseman ottamisen uudelleen käyttöön henkilöjunaliikenteen asemaksi.

Rajat ylittävän henkilöjunaliikenteen käynnistämistä Suomen ja Ruotsin välillä on valmisteltu koko kevään 2026 ajan. Tornion ja Oulun kaupungit sekä Meri-Lapin kehittämiskeskus ry. ovat osallistuneet Traficomin kanssa käytyihin neuvotteluihin sopija- ja rahoittajaosapuolina. Myös VR:ää on kuultu eri yhteyksissä neuvotteluprosessin edetessä.

Traficomilta on toimitettu 28.4.2026 Tornion kaupungille sekä muille sopimusosapuolille sopimusehdotus päätöksentekoa varten. Sopimus koskee yhteistyötä ja kustannusjakoa Suomi–Ruotsi-henkilöjunaliikenteessä. Lisäksi kuntiin on toimitettu Helsinki-Oulu-Tornio-Haaparanta aikataulu (2026, sis. Rovaniemi tarkastelun) ja päätöksenteon tueksi erillinen kuntamateriaali. Viimeisin neuvottelu asiasta pidettiin 17.4.2026 ja tämän jälkeen Traficom täydensi sopimusta saatujen kommenttien perusteella.

Asiakohdan liitteenä olevalla sopimuksella sopijapuolet sopivat käyttöoikeussopimuksena toteutettavan Suomi–Ruotsi-henkilöjunaliikenteen järjestämiseen liittyvistä tehtävistä ja kustannustenjaosta. Hankittava liikenne toimii raideyhteytenä Ruotsin Haaparannalle. Sopimus kattaa sekä liikenteiden valmisteluvaiheen että sopimuskauden aikaisen toiminnan.

Hankittava liikenne toteutetaan osana Traficom ja operaattorina toimivan VR-Yhtymä Oyj:n ostoliikennesopimusta.

Liikenteen palvelutaso on kuvattu liitteellä 2.

Traficom vastaa liikenteestä toimivaltaisena viranomaisena ja hankintayksikkönä. Muut sopijaosapuolet osallistuvat liikennöintikustannusten rahoitukseen ja vastaavat sopimuksessa määritellyistä tehtävistä.

Sopimuksen kohteena olevan liikenteen toteutumisen seuranta ja muuta järjestelyyn liittyvää yhteistyötä varten perustetaan sopijaosapuolten edustajista koostuva työryhmä.

Sopimuksen kohteena olevan liikenteen liikennöintikorvauksen kustannukset jaetaan sopimusosapuolien kesken seuraavin periaattein:

- Traficom sitoutuu kustannuksiin 90,5 % osuudella, kuitenkin enintään 1 900 000 €/vuosi (alv 0 %) korvauksella.
- Oulun kaupunki sitoutuu kustannuksiin 2,375 % osuudella, kuitenkin enintään 50 000 €/vuosi (alv 0 %) korvauksella.
- Tornion kaupunki sitoutuu kustannuksiin 4,75 % osuudella, kuitenkin enintään 100 000 €/vuosi (alv 0 %) korvauksella.
- Meri-Lapin kehittämiskeskus ry sitoutuu kustannuksiin 2,375 % osuudella, kuitenkin enintään 50 000 €/vuosi (alv 0 %) korvauksella

Kuntaosapuolten rahoitus jaetaan kuntaosapuolten kesken seuraavasti:

- Oulun kaupunki 25 %
- Tornion kaupunki 50 %
- Meri-Lapin kehittämiskeskus 25 %

Tornion kaupungin osalta on huomioitava, että sen maksuosuutta sisältyy myös Meri-Lapin kehittämiskeskuksen maksuosuuteen. Meri-Lapin kehittämiskeskuksen maksuosuus (50 000 e / v.) on jaettu alueen kuntien kesken väestöpohjan mukaisesti. Tornion osuus on tästä vuonna 2026 39 %.

Ensimmäinen sopimusvuosi ei toteudu liikennöinnin eikä näin ollen myöskään kustannusten osalta täysimääräisenä sillä VR:n ilmoituksen mukaan liikennöinti yhteysväلیلä pystytään aloittamaan 10.8.2026 alkaen.

Tornion kaupungin talousarviossa 2026 (konserni- ja elinvoimapalveluiden toimialan talousarvio) on varauduttu henkilöjunaliikenteen kustannuksiin. Sama määrärahavaraus tulee tehdä tämän sopimuksen mukaisesti vuosille 2027-2030.

Vastaavasti valtion rahoituksen ehtona on, että eduskunta myöntää vuosittaisessa talousarviossa määrärahan kyseiselle liikenteelle.

Nyt allekirjoitettavan ostoliikennesopimuksen on määrä olla voimassa 31.12.2030 saakka.

Kuntien tulee tehdä päätös liikenteen rahoitukseen sitoutumisesta. Sopimus voidaan allekirjoittaa tämän jälkeen. Tavoitteena on, että sopimus saadaan allekirjoitettua viimeistään kesäkuun alussa.

Meri-Lapin kehittämiskeskus ry. on hyväksynyt sopimuksen 6.5.2026 (johtotiimi). Talousarviovaraus on tehty jo aiemmin.

Sopimus liitteineen, kuntapaketti ja aikataulutarkastelu Helsinki-Oulu/Rovaniemi-Tornio-Haaparanta on asiakohdan liitteinä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kujala Jukka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää

1. Osallistua Suomi-Ruotsi henkilöjunaliikenteen rahoittamiseen hankinnassa, jossa liikenne tilataan VR-Yhtymä Oyj:ltä.

2. Sitoutua henkilöjunaliikenteen vuosittaiseen rahoitukseen sopimuksessa mainittavalla maksuosuudella (max. 100 000 e / vuosi) sekä osana Meri-Lapin kehittämiskeskuksen rahoitusta (max. 50 000 e / vuosi).
3. Allekirjoittaa sopimuksen yhteistyöstä ja kustannusjaosta Suomi-Ruotsi henkilöjunaliikenteessä liikenteen tilaajan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa.

Tarkastetaan pöytäkirja tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin.

KV 25.05.2026
678/00.04.02/2026

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää

1. Osallistua Suomi-Ruotsi henkilöjunaliikenteen rahoittamiseen hankinnassa, jossa liikenne tilataan VR-Yhtymä Oyj:ltä.
2. Sitoutua henkilöjunaliikenteen vuosittaiseen rahoitukseen sopimuksessa mainittavalla maksuosuudella (max. 100 000 e / vuosi) sekä osana Meri-Lapin kehittämiskeskuksen rahoitusta (max. 50 000 e / vuosi).
3. Allekirjoittaa sopimuksen yhteistyöstä ja kustannusjaosta Suomi-Ruotsi henkilöjunaliikenteessä liikenteen tilaajan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa.

Päätös
